

A la contra

BARTOMEU MESTRE I SUREDA
'BALUTXO'

L'himne de les Nacions Unides roman censurat

E

El passat 18 de novembre, a l'acte d'inauguració de la cúpula de Miquel Barceló a la Sala dels Drets Humans de Ginebra, l'ordre del dia anunciava l'*Himne de les Nacions Unides*. Els qui coneixíem l'obra, coneguda també com l'*Himne de la Pau*, sabíem que era impossible. La sala, atapeïda amb 700 persones, no permetia encabir-hi una orquestra i una coral, com exigeix la composició. Quan arribà el moment, es va destapar el *lapsus calami*: un violoncel·lista va interpretar *El cant dels ocells*, melodia que popularitzà Pau Casals. La confusió em va encuriosir. Tractant-se d'un acte oficial, de no haver-se previst l'himne de l'ONU, el protocol obligava a fer sonar els d'Espanya i de Suïssa (com a estats convocant i amfitrió). No va ser així. S'havien equivocat els organitzadors? Ho he indagat i la conclusió constitueix una sorpresa majúscula que, al meu entendre, reclama reparació!

Com que la relació de Pau Casals amb l'ONU mereixeria un monogràfic, m'he limitat als eixos bàsics per resoldre el misteri detectat. El 1963, Pau Casals estrenà l'oratori *El Pessebre*, com a contribució a la pau mundial, dedicat "al 18è aniversari de la creació de l'ONU i al 25è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans". Anys després, per commemorar-ne el 25è aniversari, l'aleshores secretari general de l'ONU, U Thant, va sol·licitar a Pau Casals la composició de l'himne a les Nacions Unides sobre una lletra que, condicionada a recollir el preàmbul de la Carta de les Nacions, s'havia encarregat a Wys-

Imatges de l'estrena de l'*Himne de les Nacions Unides* de Casals i Auden.

L'autor d'aquest article a la cúpula de Miquel Barceló.

La versió original

Lletra de W. H. Auden de l'*Himne de les Nacions Unides*, estrenat oficialment dia 24 d'octubre de 1971 a la seu de l'ONU de Nova York, per l'orquestra i coral del Festival Pau Casals, dirigit pel seu mestre i autor de la música.

Eagerly, musician.
Sweep your string,
So we may sing.
Elated, optative,
Our several voices
Interblending,
Playfully contending,
Not interfering
But co-inhering,

For all within
The cincture
of the sound,
Is holy ground

Where all are brothers,
None faceless Others,
et mortals
beware Of words,
for With words we lie,
Can say peace

When we mean war,
Foul thought speak-fair

And promise falsely,
But song is true:
Let music for peace
Be the paradigm,
For peace means
to change At
the right time,
as the World-Clock
Goes Tick-and Tock.
So may the story
Of our human city
Presently move
Like music, when
Begotten notes
New notes beget
Making the flowing
Of time a growing
Till what it could be,

At last it is,
Where even sadness
Is a form of gladness,
Where fate is freedom,
Grace and Surprise.

tan Hugh Auden, considerat el poeta més influent i important en llengua anglesa des de T. S. Eliot.

Una vegada enllestida, l'obra es va assajar i, dos mesos abans que Casals fes els 95 anys, dia 24 d'octubre de 1971, a la seu de l'ONU de Nova York, l'orquestra i cors del Festival Casals, dirigits pel seu mestre, presentà com a estrena mundial l'*Himne de les Nacions Unides* davant de delegats de tot el món que s'aixecaren per aplaudir. Després, Casals s'adreçà als assistents en anglès per fer una emocionada proclama identitària ("I am a catalan!") abans d'interpretar en el violoncel *El cant dels ocells*, la cançó catalana que va fer universal. L'acte va fer història i, això no obstant, mai més no s'ha interpretat l'himne a les Nacions Unides. A partir d'aquell dia comença el misteri. Com així l'himne estrenat oficialment i editat per Alexander Broude Inc. de Nova York ha desaparegut? Com així l'himne roman dins l'arena com la flor romanial? Com així la web de les Nacions Unides qualifica l'obra de Casals i Auden com "un" himne, però diu que no té himne oficial? Qui -i per què- va ordenar tirar terra damunt d'aquella composició poètica i musical?

No cal investigar massa per aclarir què va passar. És prou conegut que les paraules de Casals, exiliat, varen ser un mal-te-toc-pesta i una potada al ventrell de l'esbombada "apertura democràtica" dels Fraga, Castiella i López Bravo, ministres de Franco que presumien de renovadors. No n'hi ha cap versió oficial, però els indicis delataven que, amb moviments diplomàtics, Espanya va fer feina de claveguera per desautoritzar l'himne. Per la seva

banda, Auden, l'autor de la lletra, havia fet part de les Brigades Internacionals durant la guerra civil espanyola. Fins i tot va editar un llarg poema, *Spain 1937*, que es va vendre arreu d'Europa per recaptar fons destinats a despeses mèdiques del bàndol republicà, en què ell menava una ambulància. A més, Auden vivia amb el poeta nord-americà Chester Kallman en manifestació ostentada de la condició homosexual. En definitiva, el govern franquista odiava els dos autors de l'himne. Per arrodonir-ho, a la Gran Bretanya li va anar bé la maniobra d'Espanya. Els britànics consideraven Auden un traïdor, perquè, l'any 1939, va partir cap als Estats Units, d'on adoptaria la nacionalitat. El poeta, decebut, es mostrà crític amb el seu país per no haver defensat la causa republicana espanyola i, encara que, el 1956, Oxford li va concedir una càtedra de poesia, els anglesos no li perdonaren la deserció.

L'actuació d'amagatotis d'Espanya per silenciar l'himne va coincidir amb la mort, quasi simultània, dels seus autors. Auden va morir el 29 de setembre de 1973 i Casals, el 23 d'octubre d'aquell any. Qui els defensaria? Auden i Casals no reberen cap gratitud i encara pateixen injusta censura. Deu ser l'únic cas conegut a la història que s'assassina un himne encarregat, editat i estrenat. És evident que el govern espanyol deu una reparació, però l'ONU és més responsable per haver encarregat l'obra, haver-la presentat oficialment i, després, haver-la enterrat, censurat, silenciada i proscrita, accedint a pressions inconfessables contra els autors.

Els relleus al capdavant de l'ONU han fet que, 37 anys després de la ignomínia, s'ignori la història. La malifeta dels anteriors gestors ha estat substituïda per la pura ignorància dels actuals. No es tracta que hagin fet els ulls grossos o hagin badat. Dia 18 de novembre d'enguany, a les Nacions Unides de Ginebra, ningú no va anar a cercar la partícula de l'himne que s'havia anunciat i ningú no va admetre l'error, però *El cant dels ocells* va servir per desemascarar l'evidència. Els fets són els descrits i reclamen justa reparació. Si més no, al bon nom de Casals i d'Auden. Amb aquest objectiu, en l'esperança que els polítics en facin bon ús, he bastit l'article. •

Comenta aquest article
a www.dbalears.cat